

»»» JAK NA TO

Písemná práce z českého jazyka

- » Materiál slouží jako pomůcka při přípravě na maturitní písemnou práci z českého jazyka a je určen pro maturanty a jejich učitele.
- » Dozvíte se, na co si dát pozor, jak postupovat při tvorbě písemné práce, a seznámíte se s konkrétními příklady maturitních prací.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

PODPŮRNÉ INFORMACE K PÍSEMNÉ PRÁCI Z ČESKÉHO JAZYKA

Tento materiál slouží jako pomůcka při přípravě na maturitní písemnou práci z ČJL a je určen pro žáky a jejich učitele.

Dozvíte se, na co si dát pozor, jak postupovat při tvorbě písemné práce, a seznámíte se také s konkrétními příklady žákovských prací. Veškeré ukázky písemných prací, které zde předkládáme, pocházejí z autentických písemných prací z MZ 2012 a nejsou nijak upraveny.

Zpracovaly: Gabriela Baumgartnerová, Andrea Kapustová
© Centrum pro zjišťování výsledků vzdělávání, 2013

ISBN 978-80-87337-13-4

»» PRVNÍ KROKY

»» PEČLIVĚ SI VYBERTE ZADÁNÍ

Na začátku písemné práce dostanete testový sešit s nabídkou 10 zadání. Na výběr zadání máte 25 minut, to je dostatečný čas na to, abyste si všechna zadání pečlivě pročteli a mohli se v klidu rozhodnout, které zadání chcete vypracovat.

Dobře si promyslete, které ze zadání vám bude blízké jak tématem (tím, o čem máte psát), tak komunikační situací a slohovým útvarem (tím, jakým způsobem máte psát a jaké jazykové prostředky máte volit). Při rozhodování, které zadání si vybrat, je dobré si ve zkratce představit, jak bude asi váš text vypadat a zda máte dostatek nápadů a myšlenek k napsání celého textu. Nenechte se zmást prvním dojmem ze zadání, ale zvažte svůj výběr důkladně. Ujasněte si, zda skutečně chápete zadané téma, zda se dobře orientujete v komunikační situaci a zda skutečně znáte základní prvky výstavby zadaného slohového útvaru. Ukvapenost se nemusí vyplatit, protože po výběru již zadání nelze měnit.

»» NAPLÁNUJTE SI, O ČEM BUDETE PSÁT

V 25 minutách určených k výběru zadání si můžete svoji práci také naplánovat. V testovém sešitě máte k dispozici jednu prázdnou stránku, abyste si mohli například rozvrhnout osnovu nebo část konceptu nebo si jinak uspořádat myšlenky, které se budou textu týkat. Osnova není součástí hodnocení, nepišete ji tedy do finální podoby svého textu, je to zbytečné (pokud ji ale přepíšete i do záznamového archu, není to chyba). Tvorba osnovy je však důležitá v přípravné fázi psaní textu, načrtněte si tedy orientační body budoucího textu a při samotném psaní se svého plánu držte. Tím se vyhnete tomu, že odbočíte od tématu nebo že nestačíte napsat vše, co je třeba a co jste původně zamýšleli.

»» KOLIK MÁTE ČASU NA PSÁNÍ A JAK DLOUHÝ TEXT MUSÍTE NAPSAT, ABYSTE USPĚLI

Po uplynutí 25 minut na přípravu a výběr zadání začíná ubíhat časový limit pro samotné psaní práce, to je 90 minut.

Jedním ze základních požadavků na maturitní písemnou práci je i splnění minimálního rozsahu této práce. Měli byste napsat alespoň 250 slov. Není třeba, abyste detailně počítali jednotlivá slova, můžete se řídit orientačním ukazatelem, že 250 slov je asi 25 řádků, měli byste tedy napsat ALESPOŇ 25 řádků (počet řádků je samozřejmě orientační, závisí na velikosti vašeho písma). Předpokládáme ale, že ve vymezeném čase napíšete text delší. Hranice, o které píšeme, je hranice dolní, maximální rozsah není nijak omezen, v tomto směru tedy máte volnost. Text, který nesplňuje požadavky na stanovený minimální rozsah, je hodnocen nulou a dále se nehodnotí.

» POZOR:

POUZE OPSAT VÝCHOZÍ TEXT DO PÍSEMNÉ PRÁCE NESTAČÍ!

V některých zadáních se setkáte s výchozím textem. Ten slouží jako pomocník, jak se lépe zorientovat v zadání a jak mu lépe porozumět. Může vám přinést informace potřebné k napsání písemné práce, může být pro vás inspirací nebo může obsahovat myšlenku či citát, ke kterému se máte vyjádřit. Výchozí text samozřejmě můžete do své práce funkčně začlenit. Je však třeba mít na paměti, že pokud výchozí text jenom opíšete nebo ho použijete tak, že se snažíte pouze uměle navýšit počet slov, nebude se započítávat do celkového rozsahu písemné práce. Nejedná se totiž o váš autorský text, který lze hodnotit. Musíte tedy počítat s tím, že váš vlastní text musí mít 250 slov. Pokud tuto podmínku dodržíte, pak se nemusíte obávat, že by vaše práce byla kvůli nedostatečnému rozsahu hodnocena jako neúspěšná.

» TESTOVÝ SEŠIT A ZÁZNAMOVÝ ARCH

Jak už bylo výše uvedeno, testový sešit obsahuje 10 zadání písemné práce a prázdnou stránku, kterou můžete využít např. k přípravě osnovy během 25 minut na výběr zadání. Číslo zadání, které jste si zvolili, zapíšete na určené místo na první stranu záznamového archu. Na první stranu záznamového archu už nic jiného zapisovat nebudete, tato strana slouží zejména pro záznam hodnocení vaší písemné práce. Text své písemné práce píšete na další, řádkované strany záznamového archu. Záznamový arch obsahuje dostatečné množství míst, pokud jste tedy zvyklí psát si koncept i čistopis písemné práce a pomůže vám to, můžete záznamový arch využít i takto. Je však důležité, abyste čitelně označili, který text má být hodnocen: buď označením textu „čistopis“ a „koncept“, nebo škrtnutím jednoho textu. Hodnotí se pouze jeden text, ke konceptu hodnotitel nepřihlíží.

»» DODRŽOVÁNÍ PRAVIDEL PŘI PSANÍ MATURITNÍ PÍSEMNÉ PRÁCE

»» 1. DODRŽET ZADÁNÍ

Držte se zadání, které jste si zvolili. Jedním z kritérií hodnocení písemné práce je splnění zadání. Pokud se váš text bude od zvoleného zadání příliš odklánět, může to mít vliv na konečné hodnocení vaší písemné práce.

KDY JE PÍSEMNÁ PRÁCE HODNOCENA 0 BODY:

- 1. píšete o něčem jiném** (např. místo přípravy palačinek popisujete přípravu česnekové polévky, místo povolání zdravotní sestry popisujete povolání hasiče, místo festivalu fotografie píšete o filmovém soustředění apod.)
- 2. vytvoříte jiný typ textu** (např. místo vypravování napíšete úvahu, místo oficiální stížnosti napíšete fejeton)
- 3. váš text nespĺňuje požadavky na minimální stanovený rozsah**

Pokud text splňuje alespoň jeden ze tří výše uvedených bodů, v dalších kritériích se dále nehodnotí a písemná práce je hodnocena nula body.

Proč může být hodnocena 0 body i písemná práce, která nemá výrazné nedostatky a může na první pohled působit jako zajímavý text?

Cílem této části zkoušky je, abyste prokázali dovednost vytvořit v daném čase písemný projev podle určitých kritérií. V rámci maturitní zkoušky je třeba také ověřit, že umíte vybranému zadání porozumět a adekvátně na něj reagovat.

»» 2. VOLIT ADEKVÁTNÍ JAZYKOVÉ PROSTŘEDKY

Dbejte na výběr jazykových prostředků. Rozmyslete si, pro jakého adresáta má být text určen, jaké jsou základní požadavky na daný slohový útvar nebo funkční styl, a podle toho volte jednotlivé jazykové prostředky. Určitá slova volíte, když se bavíte s kamarádem, a jinou slovní zásobu používáte, když o něco žádáte ředitele školy. Vnímejte proto rozdíl mezi oficiální a neoficiální komunikační situací. Rozlišujte také mezi vrstvami nespisovné češtiny (např. obecnou češtinou, nářečím, slangem, argotem) a spisovnou češtinou. Nezapomeňte na rozdíl mezi slovy neutrálními a zabarvenými. Snažte se používat synonyma. Při hodnocení písemné práce hraje roli i pestrost slovní zásoby. Slova volte uvážlivě také podle toho, co chcete pojmenovat, a podle významu, který danému označení odpovídá.

» 3. DODRŽOVAT PRAVIDLA ČESKÉHO PRAVOPISU

Rozvrhněte si čas tak, abyste měli možnost práci si po sobě ještě přečíst a zkontrolovat. Dodržujte pravidla pravopisu, pokud si nevíte rady, vyhledejte si příslušné slovo v příručce Pravidla českého pravopisu, kterou máte při psaní k dispozici.

» 4. PROMÝŠLET KOMPOZICI TEXTU A LOGICKY TEXT ČLENIT

Nezapomeňte na členění textu, text by měl být přehledně a logicky uspořádan, aby bylo možné se v něm orientovat. Snažte se písemnou práci rozdělit na odstavce podle informací, které spolu souvisejí, nezapomeňte na to, že text by měl mít úvod (který naznačuje téma práce), určité jádro (v němž se téma rozvíjí) a závěr (který celé téma shrnuje). To však neznamená, že text musí mít pouze 3 odstavce, počet odstavců se logicky odvíjí od množství informací, myšlenek, které jsou v textu obsaženy.

Studenti často chybují v tom, že text rozčlení právě na 3 odstavce (tak, aby formálně odpovídaly úvodu, jádru a závěru textu), ale členění je nelogické a pro adresáta nesrozumitelné. Nelogické a nevhodné členění textu může spočívat např. také v tom, že text je příliš „rozkouskovaný, rozdrobený“ na velké množství odstavců, že odstavce na sebe nenavazují nebo že text je rozdělen novým odstavcem v místě, kde se stále rozvíjí jedna myšlenka z odstavce předchozího. Text musí být srozumitelný i pro toho, kdo vás nezná. Nemůžete počítat s tím, že si hodnotitel domyslí, co jste chtěli říct.

Problém při členění textu může nastat také v případě, že se snažíte začlenit do své písemné práce výchozí text. S výchozím textem lze pracovat různými způsoby, podrobněji se jim budeme věnovat dále. Některé zadání může vybízet žáka, aby výchozí text použil jako část svého vlastního textu, může být vhodný např. jako úvod celé práce. Pokud však pracujete s výchozím textem tímto způsobem, tedy použijete ho jako úvod, pak je nutné ho opsat. Hodnotí se celkové vyznění textu a adresátovi musí být jasná posloupnost událostí, musí se v textu orientovat bez toho, že by potřeboval k pochopení práce část zadání.

Uvádíme příklady prvních odstavců dvou písemných prací. Pisatelé chtěli zřejmě navázat na výchozí text, ten ale neopsali, úvod je tak nelogický, zejména tím, že začíná slovem „potom“. Je tedy zřejmé, že textu písemné práce předcházely nějaké události, o nichž se ale nedozvídáme.

PŘÍKLAD:

Potom jsem došel na náměstí a zastavil jsem se u obchodu se zrcadly. Měl jsem se zde sejít s mým nejlepším kamarádem.

PŘÍKLAD:

Tak potom co jse mi tohle stalo to semnou začalo jít z kopce, šla jsem do obchodu kde bydlí paní prodavačka, tím pádem obchod nikdy nezavírá.

Promýšlejte to, co chcete sdělit, a logicky oddělujte informace, které spolu nesouvisejí. Následující příklad cituje první odstavec písemné práce: ten obsahuje nejen úvodní informaci o učitelce, která je nominována na titul Zlatý Ámos, ale vzápětí začíná i její vnější charakteristika. Tuto pasáž by bylo vhodnější rozdělit do dvou samostatných odstavců.

PŘÍKLAD:

Jsem studentkou Střední zdravotnické školy v Pardubicích a moje třída se rozhodla, že nominujeme naši třídní učitelku Bohumilu Novákovou do soutěže Zlatý Ámos. Paní učitelka je štíhlé postavy, měří 172 cm, vlasy má tmavé a dominantou její osobnosti je sympatický úsměv.

» 5. PSÁT ČITELNĚ

Pište čitelně. To, co bude v textu nečitelné, nebude moci být hodnoceno a bude považováno za chybu. Nečitelné úseky mohou mít vliv na celkové vyznění textu a ubrat vám body ve 3. kritériu, „maskovací“ manévry v oblasti pravopisu (např. 3 obloučky tam, kde se rozhodujete, zda napsat 1, nebo 2 „n“) vám ubírají body v 2. kritériu. Pokud bude celý text, nebo jeho podstatná část pro hodnotitele nečitelná, má hodnotitel právo text dále nehodnotit a udělit nula bodů. Jestliže je tedy vaše písmo obtížně čitelné, zvolte raději zápis hůlkovým písmem. Musíte však rozlišit velká a malá písmena, jinak riskujete udělení 0 bodů za pravopis.

»» JAK VYPADÁ ZADÁNÍ PÍSEMNÉ PRÁCE

Vaše písemná práce musí odpovídat oběma částem zadání – tématu i zpracování. Při výběru zadání buďte pozorní.

NÁZEV ZADÁNÍ

Určuje, **O ČEM** máte psát.

VÝCHOZÍ TEXT (OBRÁZEK, GRAF) K ZADÁNÍ

Pomocník pro uchopení zadání (nemusí být u každého zadání)

NĚKTERÉ FUNKCE VÝCHOZÍHO TEXTU:

- » specifikace tématu
- » návodná pomoc pro zpracování textu
- » uvedení tvrzení nebo názoru, na který máte v textu reagovat
- » uvedení jiných typů textů, z nichž máte při psaní čerpat (např. graf, tabulka, fotografie) nebo jejichž informací máte při psaní použít

ZPRACOVÁNÍ

Určuje, **JAK** máte psát a jaký výsledný text se od vás očekává.

»» NÁZEV ZADÁNÍ PÍSEMNÉ PRÁCE

K ČEMU SLOUŽÍ NÁZEV ZADÁNÍ PÍSEMNÉ PRÁCE:

- a) Název zadání ve většině případů vymezuje téma písemné práce, například: *Jeden den zdravotní sestry v naší krajské nemocnici.*
Čeho se vyvarovat: Nepsat o náplni práce ředitele nemocnice.
- b) Může formulovat otázku, ze které máte vycházet, například: *Podle čeho poznáte, že Vás mají rodiče rádi?*
Čeho se vyvarovat: Nepsat pouze obecně o tom, kam směřuje současný trend ve výchově.
- c) Název zadání může také nastolit problém, s nímž je nutné polemizovat (určeno ve zpracování), například: *Láska na první pohled nemá se skutečnou láskou nic společného.*
Čeho se vyvarovat: Nepsat o tom, že láska na první pohled není skutečná láska.
- d) Názvem zadání může být i citát, ten vymezuje základní myšlenku, například: *„Svět je tuze malý a o náhody tu není nouze.“*
Čeho se vyvarovat: Nepsat o tom, že náhody neexistují.

» VLASTNÍ NEBO PŘEVZATÝ NÁZEV PÍSEMNÉ PRÁCE?

Můžete si vymyslet svůj vlastní název písemné práce, samozřejmě v rámci požadavků, které jsou stanoveny celým zadáním, nebo můžete použít název daný zadáním. Vlastní název písemné práce je velmi vhodný v publicistickém stylu (titulek je jednou z důležitých charakteristik publicistického textu) nebo v textech uměleckého stylu nebo textech na jeho pomezí, např. u vypravování. Vhodný, funkční a nápaditý titulek může hodnotitel bonifikovat.

»» VÝCHOZÍ TEXT K ZADÁNÍ PÍSEMNÉ PRÁCE A NĚKTERÉ JEHO FUNKCE

»» INSPIRATIVNÍ FUNKCE

Výchozí text má být inspirací, navozovat atmosféru k psaní, vyvolat emocionální postoj k textu, např. v případě líčení nebo vypravování. Informace v něm obsažené můžete, ale nemusíte využít.

PŘÍKLAD:

JAK JSEM SE STAL POVĚŘČIVÝM

VÝCHOZÍ TEXT

Tak dneska to pěkně začíná... Přeběhla mi černá kočka přes cestu, projela kolem mě houkající sanitka a já jsem nestihl dupnout, za ní zelený trabant, a to má prý člověk třikrát povyskočit, šlápl jsem na kanál, a ještě ke všemu je pátek 13. To mně to dneska pěkně začíná...

(CERMAT)

Zpracování: vypravování **inspirované** výchozím textem

»» SPECIFIKOVANÁ FUNKCE

V zadání může být také přímo uvedeno, jak s výchozím textem zacházet – např. u vypravování může výchozí text tvořit začátek, popř. konec vypravování (ve zpracování je pak přesně tento způsob zacházení s textem vymezen: např. *vypravování, které je zakončeno výchozím textem nebo vypravování, které navazuje na výchozí text*).

PŘÍKLAD:

VRAŽDA PŘED POLEDNEM

VÝCHOZÍ TEXT

Karla a Marii vzbudí v půl sedmé červený elektronický budík. Marie několikrát vzdychne a s námahou se na posteli posadí. Mlčky hledí na spáry v plovcoucí podlaze, kterou s Karlem zakoupili se slevou v Baumaxu. Nasouká nohy do korkových sandálů, a aniž pohlédne na Karla, odšourá se do koupelny. Karlovi začíná být zima. V ložnici po ránu bývá třeba i dvanáct stupňů.

(M. Viewegh, *Andělé všedního dne*, upraveno)

Zpracování: kriminální mikropovídka **rozvíjející situaci z ukázky**

» INFORMATIVNÍ FUNKCE

Výchozí text může také poskytovat informace, které je nutné využít při tvorbě textu, např. uvedení informace k napsání motivačního dopisu nebo uvedení základních informací pro vysvětlení nějakého problému, z nichž máte při tvorbě písemné práce vyjít.

PŘÍKLAD:

LETNÍ TÁBOR PRO MLADÉ UMĚLCE

VÝCHOZÍ TEXT

Pro letní dětský tábor zaměřený na arteterapii hledáme vedoucí uměleckých kroužků (kresba, keramika, dřevorezba, hudba, tanec, divadlo). Tábor je určen pro děti od 7 do 12 let, nachází se v lokalitě Českého ráje a disponuje veškerým vybavením pro zmíněné umělecké aktivity.

Termín: 15.–31. července 2011

Zájemce prosíme o zaslání motivačního dopisu zohledňujícího jejich předchozí zkušenosti z konkrétního uměleckého oboru a rovněž ilustrujícího jejich vztah k dětem.

Dětské centrum Pastelka, Liberec, Šaldova 153

(CERMAT)

Zpracování: motivační dopis

» POLEMICKÁ FUNKCE

Výchozí text může také obsahovat názor, vůči němuž se máte vymezit, např. polemika s výchozím textem nebo úvaha o názoru uvedeném ve výchozím textu.

PŘÍKLAD:

LÁSKA NA PRVNÍ POHLED NEMÁ SE SKUTEČNOU LÁSKOU NIC SPOLEČNÉHO

VÝCHOZÍ TEXT

Psychologové z Británie tvrdí, že zamilovat se na první pohled sice jde, je to ale proces týkající se pouze ega a sexu, nikoli skutečné lásky.

(www.idnes.cz, upraveno)

Zpracování: polemika s výchozím textem

»» PŘÍKLADY PÍSEMNÝCH PRACÍ

»» ZADÁNÍ 1

JAK JSEM SE STAL POVĚŘČIVÝM

VÝCHOZÍ TEXT

Tak dneska to pěkně začíná... Přeběhla mi černá kočka přes cestu, projela kolem mě houkající sanitka a já jsem nestihl dupnout, za ní zelený trabant, a to má prý člověk třikrát povyskočit, šlápl jsem na kanál, a ještě ke všemu je pátek 13. To mně to dneska pěkně začíná...

(CERMAT)

Zpracování: vypravování inspirované výchozím textem

Základem vypravování je použití vyprávěcího postupu, adresátovi je nastiňován nějaký děj. Ke konkrétnímu uvedenému zadání je třeba dodat, že události popisované ve výchozím textu mají být pouze inspirací, jedná se o popis případů vztahujících se nějakým způsobem k pověrám a dokreslujících očekávanou atmosféru textu. S výchozím textem lze v práci pracovat, nelze ho ovšem považovat za zápletku, ústřední bod celé práce. Pisatel by měl rozvinout vlastní příběh, v němž se stane něco, co podmíní vznik jeho pověřčivosti.

✘ ČEHO SE VYVAROVAT NESPLNĚNÍ TÉMATU

Téma je určeno názvem zadání „Jak jsem se stal pověřčivým“, hlavní postava nebo vypravěč tedy na základě vypravovaného příběhu dospěje k pověřčivosti. Pokud vytvoříte svůj text naopak, tedy vyprávíte příběh, jak jste se nestali pověřčiví, pak jste nesplnili téma a budete hodnoceni 0 body.

► PŘÍKLAD:

V této písemné práci pisatel popisuje sled nešťastných příhod, které se mu staly. Zde je citován poslední odstavec práce, vypravěč nikdy nebyl pověřčivý a ani k pověřčivosti nedospěl, nesplnil tedy zadané téma.

(...)

Na pověry jsem nikdy nevěřila a mírně se smála lidem, kteří mě přesvědčovali. Bohužel i dnes na ně nevěřím. Je to životní smůla, zákon schválnosti. Poučení z těchto situací vyplývá toto, když se na člověka lepší smůla bohužel s tím nic neudělá. Věřím, že každý z nás má svůj osud dán. Zároveň věřím a vím, že svůj osud mohu celý ovlivnit a sama si ho určit a naplánovat. Každý je strážce svého štěstí.

► PŘÍKLAD:

Autorka této práce do svého textu vhodně začlenila výchozí text. Na začátku uvádí, že byla pověřčivá, přestože se však střetne s černou kočkou, je pátek 13., nestačí si dupnout, když kolem projíždí sanitka, zažívá úspěšný den. Pověřčivá tedy být přestává, k tomuto závěru směřuje celý text, což dokládá mimo jiné i citovaný závěr textu. Pisatelka zpracovává téma „Jak jsem přestal být pověřčivý“, zadané téma tedy nesplnila.

(...)

Začla jsem myslet pozitivně a prostě na tohle všechno zapoměla. Byl krásný den a svítilo slunce. A mě najednou bylo lépe. Stres opadl. Z toho plyne, že lidé by neměli věřit pověrám, ale radši se na vše dívat pozitivně. Ono to vždy nějak dopadne.

NEDODRŽENÍ KOMUNIKAČNÍ SITUACE A SLOHOVÉHO ÚTVARU

Jednou z častých chyb při psaní písemné práce je to, že se sice věnujete zadanému tématu, ale zvolíte jiný způsob zpracování. V případě, že je zadáno vypravování, byste měli svůj text vystavět zejména na vyprávěcím slohovém postupu. Problém nastane, když např. založíte svůj text téměř výhradně na úvahovém slohovém postupu a výsledná práce je pak úvahou, nikoli vypravováním.

► PŘÍKLAD:

Zde uvádíme příklad textu, v němž se pisatel zamýšlí nad pověrami a jejich funkcí v životě člověka. Autor textu využívá úvahový slohový postup, vyprávěcí slohový postup se v práci téměř neobjevuje.

Jako malý jsem nevěřil na žádné pověry. Znal jsem ovšem mnoho lidí, kteří tím byli téměř posedlí. Toto téma mi přišlo zajímavé, takže o něm budu následně psát své zážitky.

(První dvě věty by mohly být úvodem k vypravování. Poslední věta je nevhodná v téměř každém zadání, není nutné stylizovat text tímto způsobem, zdůvodňovat volbu tématu maturitní práce. Dále však práce pokračuje jako pokus o úvahu s prvky výkladu.)

Lidé ve starších dobách, např. ve starém Egyptě měli mnoho důvodů k pověřčivosti. Byly to různé symboly, či nádoby, které způsobovaly obavy.

Dnes je to spíše kuriozita, přesto ale jsou některá místa na naší planetě, ve kterých lidé věří na něco, co jim může při nést smůlu. Většinou je to pátek třináctého, který je v současnosti považován za den, ve kterém si lidem stávají věci, které přisuzují k tomuto dni.

[...]

Nedávno jsem šel do školy a existuje ale i plno dalších pověr, předmětů, dat, která jsou pro určitého člověka nesoucí smůlu. Mám pocit, že je to součástí života i do budoucna, protože smůlu má stejně jako štěstí každý člověk.

► PŘÍKLAD:

Jak již bylo uvedeno, výchozí text je možné do práce funkčně začlenit. V tomto konkrétním zadání lze situace z výchozího textu použít jako úvod písemné práce, nebo je zakomponovat do práce postupně. V následujícím citovaném případě se však jedná pouze o přepis výchozího textu, v práci chybí sebemenší zápleтка. Takto vystavěný text bychom mohli chápat jako úvod k samotnému vypravování – pisatel upozorňuje na varovné signály, které podcenil, poté by ale měl začít rozvíjet zápletku svého příběhu, mohlo by např. dojít k nějakému neštěstí. Mnoho motivů zde pisatel používá nefunkčně – nemocnice, déšť, stařenka. Ukázka je opisem celé práce, tento text nelze akceptovat jako maturitní písemnou práci.

Jednoho krásného dne mě probudili sluneční paprsky. Když už jsem byl vzhůru, aby mi nebyla zima, tak jsem si oblékl hrubé ponožky. Poté jsem vyšel pomalými kroky směrem k toaletě. Přitom jsem neměl potřebu jít na toaletu, tak jsem ji minul a vešel jsem ihned do koupelny.

(Následuje popis snídaně, informace o tom, že je pátek 13. a odchod z domu)

Když jsem nastoupil na autobus, který mě měl odvézt do nemocnice, začalo pršet. Když jsem vystoupil všiml jsem si jedné staré paní, která na mně mávala z druhého chodníku a v tom okamžiku mi přes cestu proběhla černá kočka. Až jsem cestu přešel, tak jsem se pustil do konverzace s malou stařenkou, avšak v tu chvíli projela sanitka, která houkala. Stařenka mi říká „hochu měl by si dupnout“ a já na to „nestihl jsem“. Když jsem už konverzaci se stařenkou ukončil, tak vyjel zelený trabant. „měl by jsi si povyskočit 3krát.“ Říkala mi stařenka. Při výskocích jsem, ale šlápl na kanál. „To mně to teda pěkně dneska začíná.“ řekl jsem si.

✓ PRO INSPIRACI

► PŘÍKLAD ÚVODU PÍSEMNÉ PRÁCE, KTERÁ SPLNILA ZADÁNÍ:

Ponurá, šerá místnost, svíce namísto světel, zákoutí starého bytu. Ideální místo na tajné schůze. Kouřil jsem již druhý doutník a netrpělivostí se mi na chvíli udělalo nevolno. Naše společnost měla lidi přesvědčit, aby byli pověřiví. Víra a pověřivost bylo to, co jsme se snažili za poslední dva roky implantovat do mozku lidí v naší čtvrti. Bylo to samozřejmě

bláznovství, ale pro peníze je člověk schopen všeho, i když začne tušit jakýsi záluďný plán na ovládnutí lidského myšlení. Z přemýšlení mě vyrušilo trhnutí dveří, ve kterých jsem spatřil elegantní siluetu Borise s kloboukem, což mi připomnělo scénu z mafiánského filmu. (...)

» ZADÁNÍ 2

JEDEN DEN V ŽIVOTĚ ZDRAVOTNÍ SESTRY V NAŠÍ KRAJSKÉ NEMOCNICI

VÝCHOZÍ TEXT

Jejich povolání je nadmíru zodpovědné a těžké. Jsou totiž první na ráně a veškerá nespokojenost pacientů směřuje na ně, ať už právem nebo neprávem.

(www.necyklopedie.wikia.com)

Zpracování: libovolný text publicistického stylu pro regionální periodikum

Psát libovolný text publicistického stylu znamená vytvořit text (článek), který by mohl být uveřejněn v určitém typu periodika. V tomto případě se jedná o regionální periodikum, pod tím si můžete představit třeba zpravodaj svého města nebo obce. Představa, kam má váš článek směřovat, vám může pomoci k uchoopení toho, jak máte svůj text koncipovat, kdo je cílovým čtenářem, jaké volit jazykové prostředky apod. K napsání článku byste měli využít znalosti, které máte o publicistickém stylu.

✘ ČEHO SE VYVAROVAT

NEDODRŽENÍ TÉMATU

» PŘÍKLAD:

Uvedený text sice splňuje požadavky na stanovenou komunikační situaci, úvod obsahuje publicistické prvky, text je stylizován jako reportáž, ale téma, které zpracovává, nesouvisí s tématem vybraného zadání.

Kultura a tradice ve vesnicích našeho regionu

28. 4. 2012 Opava – Vydáváme se na cestu do středně velké vesnice na Vítkovsku, vzdálené asi 20 km od Opavy, abychom se něco dozvěděli něco o vesnických tradicích a současné venkovské společnosti. (...)

NEDODRŽENÍ KOMUNIKAČNÍ SITUACE A SLOHOVÉHO ÚTVARU

» PŘÍKLAD:

V tomto případě se pisatel snaží reflektovat zadané téma, uvažuje nad náročností dané profese, k čemuž inspiruje i výchozí text. Práce však postrádá minimální prvky publicistiky. Přestože se v současné době v novinách objevují

i texty úvahového charakteru, minimální znaky publicistického stylu text obsahovat musí. V tomto případě pisatel jednoznačně směřuje k textu úvahového charakteru. Ukázka je opisem celé práce.

(Úvaha)

Když se zamyslím nad povoláním zdravotní sestry, tak si myslím, že tato práce musí být hodně zajímavá a určitě bych si chtěl vyzkoušet jeden den v tomto oboru.

Ovšem, když si uvědomím jak musí být zdravotní sestra spolehlivá a trpělivá, tak nevím jestli bych tuto funkci vůbec zvládl. Jen, když si vybavím, kolikrát denně musí jít k pacientům, pečovat o ně, nosit jim správné léky a vyhovět pacientům v podstatě v jakémkoli přání, tak si myslím, že zdravotní sestry mají těžší práci než doktoři. Navíc sestry musí také být neustále příjemné na pacienty a to není také lehké, když si vybavím, jak někteří lidé po zranění křičí, nadávají, jsou protivní a sestry musí dělat jako by nic.

Také pracovní doba zdravotních sester si myslím, že je hodně složitá a vyčerpávající, už jen kvůli tomu, že pracují na směny, to také hodně lidem nevyhovuje. Proto také zdravotní sestry obdivuji a myslím si, že jsou to silné a také hodně psychicky vyrovnané ženy.

Když jsem si tak uvědomil, co všechno a jaké práce musí zdravotní sestra dělat, tak si myslím, že tato práce by pro většinu lidí vhodná nebyla, protože lidí s vlastnostmi zdravotní sestry vážně moc není, a proto si myslím, že tato práce pro mě rozhodně není, stejně jako pro většinu ostatních.

✓ PRO INSPIRACI

► PŘÍKLAD ÚVODU PÍSEMNÉ PRÁCE, KTERÁ SPLNILA ZADÁNÍ

(pisatel zde využil možnosti, k níž zadání vybízelo, a vytvořil text publicistického stylu s prvky reportáže):

Den zdravotní sestry očima smrtelníka

Píše se den druhého května, za okny svítá a já mám dnes bojový úkol. Musím absolvovat jednu směnu se zdravotními sestrami na chirurgickém oddělení naší nemocnice. V nemocnici jsem, abych řekla pravdu, nikdy neležela a tak jsem plna očekávání.

Hodiny ukazují pár minut před šestou hodinou ranní a já právě vcházím na chirurgickou jednotku. (...)

► PŘÍKLAD ÚVODU PÍSEMNÉ PRÁCE, KTERÁ SPLNILA ZADÁNÍ:

Všichni víme, že naše zdravotnictví trpí.
Všichni trpíme naše zdravotnictví.
To, jakým způsobem trpí zdravotní sestry v nemocničních
zařízeních, jsem si však vyzkoušel na vlastní kůži – jako
„zdravotní bratr“. (...)

» ZADÁNÍ 3

MŮJ ZLATÝ ÁMOS

VÝCHOZÍ TEXT

Učitelka 2. základní školy v sokolovské Rokycanově ulici Petra Šišková se stala v pořadí už 18. Zlatým Ámosem. Ve finále letošní ankety o nejoblíbenějšího učitele, kam ji nominovali její žáci, porazila další čtyři učitelky a jednoho učitele.

(CERMAT)

Zpracování: charakteristika učitele, který by se mohl ucházet o titul Zlatý Ámos

V tomto případě má výchozí text funkci zejména informativní, předává žákům informaci o tom, co znamená titul Zlatý Ámos (jedná se o učitele, který je u žáků oblíbený a žáky respektovaný). Pokud si vyberete charakteristiku, vaším úkolem je vytvořit plastický obraz popisované osoby.

✘ ČEHO SE VYVAROVAT

NEDODRŽENÍ TÉMATU

► PŘÍKLAD:

Pisatel sice dodržuje zadaný útvar, charakterizuje osobnost svého otce, v písemné práci však vůbec neuvádí, že by otec byl učitelem. V tomto případě tedy téma nelze považovat za splněné.

Člověk, kterého chci charakterizovat v této maturitní práci, je můj otec se kterým už žiji 21 let. (...) U svého táty obdivuji, s jak velkou trpělivostí přistupuje k mému nástavbovému studiu, protože sám studoval pětiletou večerní školu. Když jsem měl problém s matematikou, vždy mi ochotně pomůže. (...)

NEDODRŽENÍ KOMUNIKAČNÍ SITUACE A SLOHOVÉHO ÚTVARU

► PŘÍKLAD:

Text je koncipován zpočátku jako úvaha, poté v sobě nese i prvky publicistiky (jedná se o zprostředkování jakéhosi průzkumu a prezentování jeho výsledků). Písemná práce tak nesplňuje požadavky na zadaný útvar, postrádá základní prvky charakteristiky. Ukázka je opisem celé práce.

Čím si tuto cenu Petra Šišková zasloužila? Na tuto otázku nelze jednoznačně odpovědět. Každý žák či žákyně má svou ideální a unikátní představu o svém vysněném učiteli.

Hlavním cílem pro učitele který chce vyhrát tuto cenu by měla být všeobecná popularita mezi žáky. To oni nominují své učitele. Zní to jednoduše, ovšem každý učitel vám řekne že je to ta největší výzva. Téměř nemožné slovní spojení – zavděčit se všem. Ideální představa učitele je asi tak objektivní jako představa o ideální tváři. Ale stejně jako u ideální tváře, vám zde pomůže veřejný průzkum. Nebo spíše školní:

Každoroční průzkum na základních školách nám může přibližně ukázat jaké vlastnosti oceňují žáci nejvíce. Na vás už je jenom to, abyste se zkusili najít. Žebříček 5 nejčastějších odpovědí otevírá klasika – hodný. Přes 70% respondentů tak odpovědělo. Zní to jako klišé ale je to tak. Věk a citlivost žáků na základních školách určitě hraje roli. Na dalším místě se umístil „učitel spravedlivý“, hlasovalo pro něj 60% žáků. Pro odborníky největší překvapení. Tato odpověď se čekala u pubertou ovládaných středoškolských studentů. Následuje autorita. 50% žáků chce mít, i přes „stálou revoltu“ autoritativního učitele. Nutno podotknout že autoritu lze volit i jinak než křikem a výhruškami. Číslo 4 okupuje vstřícnost. Pomoc dětem s přechodem na základní školu, popřípadě na střední je zásadní. Výčet uzavírá zkušenost. Zkušenost byla označena jako jedno z největších překvapení, v době kdy všeobecně platí že mladí učitelé jsou populárnější.

Zbývá poslední – našli jste se?

► PŘÍKLAD:

Tento text nespĺňuje požadavky na zadané téma ani slohový útvar. Práce je chaotickým a nelogickým popisem soutěže, o učiteli se adresát dozvídá pouze to, že několikrát získal cenu Zlatý Ámos.

Učitel 4. základní školy v norské ulici Kladno se dal na titul, jak se stát Zlatým Ámosem, má už 14 titulů Zlatých Ámosů ze základní školy předběhl více učitelů. Když vyhrál po 15 Zlatý Ámos, tak dostal pozvánku, aby se zúčastnil o nejoblíbenějšího učitele v Pardubicích, kde by taky soutěžil. Jeho žáci učitele nominovaly, aby to zkusil.

Tak tu pozvánku přijal a odjel i se svojí třídou, aby ho podporovali do krajského kola Pardubice.

Bylo tam mnoho učitelů, že to bylo na celý den, odjeli hned druhý den ráno.

Náš učitel měl už docela dost Zlatých Ámosů, tak by mohl zkusit získat 16 titul Zlatý Ámos, ale tato soutěž je náročnější. Ale nedostane hned titul, musí se umístit mezi prvních 20 účastníků, tak odjede do Švédska, kde bude bojovat ve Finále o Zlatý Ámos, že je opravdu nejoblíbenější učitel z celého světa. Hlavně žáci, co svého učitele nominovali jako nejoblíbenějšího učitele sním jezdili rádi, když ho přemluvili, aby to zkusil.

(Učitel poté vyhraje soutěž v Pardubicích, odletí do Švédska, tam se umístí na 3. místě a vrátí se zpět do Kladna.)

✓ PRO INSPIRACI

VÝBĚR POPISOVANÉ OSOBY

Žák si mohl zvolit, zda bude charakterizovat skutečnou postavu učitele, kterého zná, nebo zda vytvoří charakteristiku ideálního učitele, který je pouze jeho představou. Mohl také charakterizovat fiktivní postavu učitelky Petry Šiškové, která je zmíněna ve vzhovzím textu.

► PŘÍKLAD PÍSEMNÉ PRÁCE, KTERÁ SPLNILA ZADÁNÍ:

Učitelka kterou bych chtěla charakterizovat, je naše třídní učitelka Petra Šišková. Narodila se v Sokolově a toto město je také jejím bydlištěm. Studovala Karlovu univerzitu v Praze.

Má spíše malou a drobnou postavu. Svět pozoruje krásným a modrým očima. (...)

Naše učitelka je určitě ta nejlepší. Je velice milá k nám i k učitelskému sboru. (...)

Jsem moc ráda, že mohu říci, že tato žena je mou učitelkou. Autoritativní osobnost, která vždy dotáhne vše do cíle.

► PŘÍKLAD KOMPOZICE PÍSEMNÉ PRÁCE, KTERÁ SPLNILA ZADÁNÍ:

Už jsou to čtyři roky od chvíle, co jsem naposledy prošla dveřmi, které vedly ze základní školy. Ale nikdy nezapomenu na naši paní třídní učitelku. Když bych měla zvolit člověka, kterému by náležel titul Zlatý Ámos, zvolila bych bez váhání právě ji.

Jmenuje se Helena. Věkově zajisté patří mezi mladší skupinu učitelů. Postavu jí může závidět snad každá žena.

(Následují odstavce s vnější charakteristikou – nejdříve popis postavy a obličeje, poté způsob oblékání.)

Její povaha je klidná, upřímná a přátelská. Ráda pomáhá všem svým žákům i ostatním lidem.

(Následují odstavce s charakteristikou vnitřní s použitím charakteristiky přímé i nepřímé.)

Tahle žena patří mezi mé největší vzory. Proto by se určitě měla ucházet o titul Zlatý Ámos. Její šance na úspěch by zajisté byly vysoké.

» ZADÁNÍ 4

LETNÍ TÁBOR PRO MLADÉ UMĚLCE

VÝCHOZÍ TEXT

Pro letní dětský tábor zaměřený na arteterapii hledáme vedoucí uměleckých kroužků (kresba, keramika, dřevorezba, hudba, tanec, divadlo). Tábor je určen pro děti od 7 do 12 let, nachází se v lokalitě Českého ráje a disponuje veškerým vybavením pro zmíněné umělecké aktivity

Termín: 15.–31. července 2011

Zájemce prosíme o zaslání motivačního dopisu zohledňujícího jejich předchozí zkušenosti z konkrétního uměleckého oboru a rovněž ilustrujícího jejich vztah k dětem.

Dětské centrum Pastelka, Liberec, Šaldova 153

(CERMAT)

Zpracování: motivační dopis

Motivační dopis píše uchazeč o nabízenou pracovní pozici, hlavním cílem tohoto typu textu je přesvědčit adresáta, že právě pisatel je vhodným kandidátem na pracovní místo. V případě motivačního dopisu výchozí text obsahuje informace, s nimiž musíte pracovat. Pokud budete reagovat na jinou pracovní nabídku, pak nesplníte zadané téma. Pokud váš text nebude vykazovat charakteristické znaky motivačního dopisu a bude např. koncipován jako inzerát, pak nesplníte zadaný slohový útvar. V obou případech budete hodnoceni 0 body.

✘ ČEHO SE VYVAROVAT

NEDODRŽENÍ TÉMATU

» PŘÍKLAD:

Přestože následující text vykazuje určité nedostatky vzhledem k zadanému útvaru (např. neúplná adresa, datum), jedná se o motivační dopis. Pisatel ale reaguje na jinou nabídku zaměstnání, než bylo uvedeno v zadání, písemná práce tak nesplňuje požadavky na 1. kritérium.

Petr Novák
BMW Dycem groupe
Praha 10

V Praze 21. února

Dobrý den,

na internetových stránkách vaší společnosti mne oslovila nabídka pracovního místa přesněji přijímacího technika, domnívám se že splňuji všechny Vámi požadované předpoklady. Vystudoval jsem střední odbornou školu přesněji obor automechanik ukončený maturitou. A proto si myslím, že bych pro vás mohl být tím nejvhodnějším uchazečem o tuto pozici. (...)

NEDODRŽENÍ KOMUNIKAČNÍ SITUACE A SLOHOVÉHO ÚTVARU

► PŘÍKLAD:

Tato písemná práce je koncipována jako inzerát, adresátem jsou potenciální zájemci o práci na dětském táboře. Text nelze považovat za motivační dopis.

Letní tábor pro děti s uměleckým nadáním

Pro letní dětský tábor zaměřený na umění hledáme spolehlivé a mladé vedoucí, kteří by se zúčastnili kroužků zaměřených na umění a kulturu.

Vedoucí, kteří by se přihlásili, by přišli do styku s dětmi starších deseti let a pomáhali by rozvíjet jejich aktivity a zájmy. (...)

► PŘÍKLAD:

Adresátem tohoto textu jsou rodiče, pro něž je dětský tábor určen, nikoli budoucí zaměstnavatel. Zároveň text vykazuje znaky oznámení, tedy jiného slohového útvaru, než byl zadán.

Dne 19. 6. 2012 se koná v nově upraveném dětském areálu již první ročník dětského tábora se zaměřením na umělecké práce (kresba, keramika, dřevořezba). Tábor je určen pro děti ve věku 10 – 14 let. Po celou dobu vaše děti budou mít na starost profesionální umělci s mnoha letou praxí. (...) Pro účast vašeho dítěte je potřeba odevzdat pořadateli podklad o tom, že vaše dítě není alergické na rostliny a bez jiných problémů.

Přihlášky posílejte na náš e-mail: letnitabor12@seznam.cz, nebo můžete volat na číslo: 502 645 259. S pozdravem váš letní tábor Plzeň, Šeříkova 146 náměstí Tří hrdinů.

NESPLNĚNÍ SLOHOVÉHO ÚTVARU I TÉMATU

▶ PŘÍKLAD:

Text je koncipován jako inzerát, nabízená pracovní pozice je také zcela jiná než v zadání. Práce tedy nesplňuje požadavky ani na téma, ani na zadaný slohový útvar.

Přijmeme delegátku do naší CK

*CK Idylka se sídlem v Brně hledá spolehlivou, pečlivou a do-
chvilnou pracovníci na místo delegátky. Měla by dobře ovládat
práce na počítači (Word, Exel). Dále požadujeme středoškolské
vzdělání a nejméně 3 roky praxe v oboru. Samozřejmostí jsou
také zeměpisné, kulturní a historické znalosti. (...)*

*Těšíme se na vaše kladné reakce, také na váš zájem o tuto
práci.*

*S pozdravem Karolína Říhová
(personální oddělení)*

✓ PRO INSPIRACI

▶ PŘÍKLAD PÍSEMNÉ PRÁCE, KTERÁ SPLNILA ZADÁNÍ:

*Petr Novák
Slunná 299
Příbram*

*Dětské centrum Pastelka
Šaldova 153
Liberec*

2. května 2012 v Příbrami

Vážená paní ředitelko,

*reaguji na Váš inzerát zveřejněný na internetovém serveru
www.brigady.cz. Jedná se o pozici vedoucího uměleckých kroužků
na arteterapeutickém táboře, který Vaše centrum pořádá ve
dnech od 15. do 31. července 2011 v oblasti Českého ráje.*

*Vystudoval jsem pedagogiku s aprobační výtvarná a tělesná
výchova na Univerzitě Karlově v Praze. V současné době pracuji,
již osmým rokem, jako učitel na prvním stupni Základní školy
bratří Čapků v Příbrami. Ve svém volném čase vedu umělecký
kroužek Šikovné ruce pro děti mladšího školního věku. Během
našich setkání se zabýváme převážně praktickou tvorbou, děti
pod mým vedením tvoří keramické sošky, obrázky nebo se
pokouší pracovat se dřevem. Zabývám se také vlastní tvorbou,
konkrétně malířstvím. Ukázky mých prací lze zhlédnout buďto*

na mé webové stránce www.krajinky.cz nebo můžete navštívit mou expozici, která se koná v těchto dnech v příbramském kulturním domě.

V pedagogickém prostředí působím dlouhá léta a s dětmi jsem neměl sebemenší problém. Jsem velice přátelský a komunikativní, doufám, že bych zapadl i do kolektivu vedoucích a věřím, že mé zkušenosti přijdou vhod při tvorbě táborového programu.

Jestliže Vás můj dopis zaujal, můžete mě kontaktovat a dohodnout si se mnou osobní pohovor. V příloze zasílám strukturovaný životopis, doporučující dopis od zaměstnavatele, výpis z rejstříku trestů a notářsky ověřenou kopii vysokoškolského diplomu.

S pozdravem

Petr Novák

Podpis

Mobilní telefon: 732 123 456

E-mail: petr@krajinky.cz

» ZADÁNÍ 5

„SVĚT JE TUZE MALÝ A O NÁHODY TU NENÍ NOUZE.“

(Z. Svěrák, *Lotrando a Zubejda*)

Zpracování: vypravování na základě výchozího citátu

✗ ČEHO SE VYVAROVAT

NEDODRŽENÍ KOMUNIKAČNÍ SITUACE, SLOHOVÉHO ÚTVARU I TÉMATU

» PŘÍKLAD:

Pisatel nerespektuje zadanou komunikační situaci, pokusil se o úvahový text inspirovaný citátem, tento text téměř není založen na vyprávěcím slohovém postupu. Ukázka je opisem celého textu.

Ať už chceme nebo ne, svět se stále zmenšuje. Naše planeta je sice rozlohou stejná, ale vědecké pokroky zkracují dobu na převzetí informací. Dříve o sobě národy ani nevěděly, dnes se dokážou dorozumět i na několik tisíc kilometrů daleko. Svět se zmenšuje před očima. Dovolena v exotických zemích byla pro spoustu lidí snem. V této době se lidé dostanou za pár hodin kamkoli, ať už letecky, lodí nebo automobilem. Náhodou je, že se potkáme se známými několik tisíc kilometrů od domova, ale v místě bydliště se nepotkáme roky. Dříve bylo složité přeplout oceán, dnes jej dokážeme i přeletět. Před sto lety se nikomu ani nesnilo, že bychom se podívali do vesmíru, dnes dokožeme

hledat nové hvězdy, obyvatelné planety a jsme schopni odhalit různá nebezpečí, které mohou z vesmíru přijít. Ačkoli vědci tvrdí, že jsme nejspíše ve vesmíru sami, můžeme se mýlit a náhodou tu můžeme mít návštěvníky. Někdy je ale náhoda krutá. Lidé z dětských domovů nechtějí nikdy potkat své rodiče, a přesto se setkají. Mnoho lidí by se rádo setkalo s přáteli, ale nestřetnou se. Pro tyto lidi je svět stále velký.

Svět se zmenšuje stále víc a to přináší spoustu náhod, které by se dříve nikdy nemohli stát.

NEDODRŽENÍ KOMUNIKAČNÍ SITUACE, SLOHOVÉHO ÚTVARU:

► PŘÍKLAD:

V tomto textu se pisatel pokouší o analýzu citátu. Uvádíme zde úvod písemné práce, text poté pokračuje zamýšlením se nad citátem, nevykazuje tedy minimální znaky vypravování.

Citát lze rozdělit na dvě části, že svět je tuze malý, tím se dovídáme jakousi universálnost světa, který se analogicky opakuje i v malém měřítku. O náhody tu není nouze napovídá, že mají náhody překvapivě častý výskyt. (...)

✓ PRO INSPIRACI

► PŘÍKLAD ÚVODU PÍSEMNÉ PRÁCE, KTERÁ SPLNILA ZADÁNÍ:

„Pane Svoboda, já vám povídám, že tohle je náhoda. Ten dřevák vůbec neumí kopnout do míče a pak vymete šibenici zrovna v derby,“ stál si za svým pan Hovorka a gestem naznačil hostinskému, aby mu přinesl ještě jedno pivo. (...)

► PŘÍKLAD ÚVODU PÍSEMNÉ PRÁCE, KTERÁ SPLNILA ZADÁNÍ:

Svět tě neschová

Jan Řepina. Muž, jehož cílem života, přes všechny střípky aktivit z jeho minulosti, je přežívání ve svém bytě v Praze. Vždy žil sám, a proto si na svou samotu zvykl jako na tichého přítele. Ženu nikdy neměl a ani ji se svým zjizveným obličejem po dobách pubertální okupace nemohl najít. Časem si zvykl na svůj způsob života, který byl naplněn melancholií ponurého člověčenství. (...)

» ZADÁNÍ 6

FESTIVAL FOTOGRAFIE V MÁNESU

VÝCHOZÍ TEXT

V Mánesu bude představena široká plejáda tvůrců, galerií a společností zabývajících se fotografií. Prezentovány budou originály téměř 250 autorů. Celá přehlídka bude doplněna doprovodným programem – setkáními s autory, kulatými stoly a autogramiádami. PRAGUE PHOTO FESTIVAL bude pokračovat v patnácti vybraných galeriích, muzeích a výstavních síních, kde budou prezentovány samostatné kurátorské projekty. Otevřeno denně 11–19 hodin. Vstupné 80 Kč / snížené 50 Kč (studenti, senioři).

(www.ncvu.cz)

Zpracování: zpráva o festivalu do kulturního časopisu na základě výchozího textu

Slohový útvar zpráva referuje o události, která proběhla nebo ještě probíhá, přičemž tendence referovat o události objektivně je pro zprávu zásadní. Hlavní funkce textu je informativní. Výchozí text v tomto konkrétním zadání obsahuje podstatné informace, které můžete ve své písemné práci využít. Výchozí text je napsán v budoucím čase, vzhledem k zadanému slohovému útvaru je však třeba při stylizaci písemné práce vycházet zejména z minulého času. Dejte si pozor, abyste zprávu nezaměnili s oznámením nebo pozvánkou.

✘ ČEHO SE VYVAROVAT

NEDODRŽENÍ KOMUNIKAČNÍ SITUACE, SLOHOVÉHO ÚTVARU I TÉMATU

» PŘÍKLAD:

Pisatel nerespektuje zadané téma ani zadaný slohový útvar. Výsledný text připomíná spíše text s reportážními prvky, pojednává o koncertě, nikoli o festivalu fotografie. Práci nelze akceptovat jako zprávu, text připomíná reportáž mimo jiné i přímým záznamem události a přítomností reportéra. K nesplnění tématu došlo nejspíše kvůli nepozornosti, žák si zřejmě zadání nepřečetl pečlivě, nerespektoval téma ani výchozí text, který se vztahuje k festivalu fotografie, orientoval se pravděpodobně pouze podle informace „do kulturního časopisu“.

Koncert v pražské O₂ aréně

Nedávno jsem byla na koncertě v Praze, kde bylo spousta lidí. Bylo slunné počasí a klidná atmosféra. Koncert proběhl 23. dubna v pražské O₂ aréně, kde nás přivítala svým okouzlujícím a ojedinělým hlasem zpěvačka Madonna. (...)

Musím podotknout, že tahle kulturní akce se docela vydařila. Někdy mám chuť nějakou kulturní akci vymyslet a uskutečnit. Je to úžasná záležitost.

► PŘÍKLAD:

Tato písemná práce byla hodnocena nulou, protože se jedná o pozvánku, nikoli o zprávu.

Milí čtenáři, rád bych vás pozval na tuto dlouho očekávanou kulturní akci. Možná jste již slyšeli, že tento týden bude zde v Mánesu představena široká plejáda tvůrců, galerií a společností zabývajících se fotografií. (...)

Na všechny návštěvníky se velmi těšíme a doufáme, že se vám bude tento festival velmi líbit a přijdete v co největším počtu.

► PŘÍKLAD:

Také tento text je koncipován jako pozvánka.

Nemáte ještě plán na sváteční odpoledne? A u televize ho rozhodně trávit nechcete? Tak si nenechte ujít 8. května otevírání festivalu fotografie v Mánesu.

(...)

Přijďte objevit krásy nejen naší země, ale celého světa zachycených na papíře. Prague photo festival bude dále pokračovat v patnácti vybraných galeriích, muzeích a výstavních sálech.

✓ PRO INSPIRACI

► PŘÍKLAD PÍSEMNÉ PRÁCE, KTERÁ SPLNILA ZADÁNÍ:

Festival fotografie v Mánesu

Dne 15. 8. 2011 byl v Mánesu zahájen festival, jehož hlavním tématem byla výstava fotografií. Uvítací ceremoniál byl jedním z lákadel celé akce, jelikož svou účast přislíbil i náš nejznámější fotograf Robert Vano.

Návštěvníkům přehlídky byl nabídnut pohled nejen na práce fotografů, ale i na díla, která byla vytvořena společnostmi zabývajících se úpravou fotografií. Autoři akce také vsadili na obsáhlý doprovodný program, který musel zaujmout i nestranné diváky. Osobní setkání s autory a jejich následná autogramiáda potěšily snad každého, kdo se na festival vydal.

Hlavním tématem výstavy ovšem byly originální fotografie téměř 250 autorů, kteří téma své práce orientovali na přírodu jako takovou. Dle ohlasů návštěvníků se nejoblíbenějším dílem stala fotografie s jednoduchým názvem: Země od dnes ještě neznámého Jiřího Konička. Jeho práce zaujala nejen příznivce fotografického umění, ale i kritiky, kteří se shodli, že dílo Země

si zaslouží cenu za nejlepší fotografii festivalu. Ocenění si Jiří Koníček převzal na slavnostním ukončení akce se slzami v očích. Při děkovné řeči mimo jiné autor zmínil i okolnosti, za kterých fotografie vznikla.

PRAGUE PHOTO FESTIVAL pokračoval až do prosince roku 2011 a celý projekt se postupně přesouval do patnácti vybraných galerií, muzeí a výstavních sálů, kde byly prezentovány samostatné kurátorské projekty. Otevírací doba byla velmi příznivá a to od 11 do 19 hodin v pracovních i víkendových dnech. Lístek na festival jste si mohli zakoupit za 80 Kč, senioři a studenti za 50 Kč.

Organizátoři akci hodnotí velmi kladně, ze statistik se zjistilo, že festival navštívili více jak 200 tisíc lidí a výtěžek ze zakoupených vstupenek činil 16 miliónů korun. Část peněz bylo věnováno na rozvoj fotografické činnosti v ČR, zbytek výtěžku šel do rozpočtu na opravu jedné z hostujících galerií.

» ZADÁNÍ 7

STÍŽNOST DOPRAVNÍMU PODNIKU

VÝCHOZÍ TEXT

Na co si lidé nejčastěji stěžují:

1. na chování řidičů a porušování předpisů
2. na problémy při výstupu/nástupu
3. na nepravidelnost provozu a zpoždění spojů
4. na nevhodné chování revizorů

(Dopravní podnik hl. m. Prahy)

Zpracování: stížnost dopravnímu podniku na jednu ze situací z výchozího textu

Pokud si z nabídky zadání vyberete stížnost, pohybujete se v oficiální komunikační situaci. Dbejte na dodržení základních znaků administrativního stylu. Součástí textu je také adresa, datum, místo a podpis. Obracejte se vždy na konkrétního adresáta, který je uveden i ve zpracování (zde se jedná o dopravní podnik).

V tomto konkrétním zadání bylo třeba vybrat si jednu problematickou situaci v dopravě, která je uvedena ve výchozím textu, a na tu ve stížnosti reagovat. Při tvorbě tohoto textu proto nemáte na výběr, zda využít, či nevyužít výchozí text, s uvedenými informacemi musíte pracovat. Nelze tedy vytvořit text, v němž si budete stěžovat např. na zastaralé vybavení nádraží a čekáren.

✘ ČEHO SE VYVAROVAT

NESPLNĚNÍ TÉMATU

► PŘÍKLAD:

Pisatel nereaguje na žádnou situaci uvedenou v zadání, popisuje problematiku neukázněných řidičů osobních aut. Nerespektuje tedy ani adresáta své stížnosti.

*Vážená paní/vážený pane,
tímto dopisem bych chtěla upozornit na neustálé porušování předpisů řidiči v Praze 5.*

Dělají mnoho neúmyslných, ale především úmyslných chyb. Nejen že couvají na vozovkách s jednosměrným provozem, ale hlavně nedávají přednost chodcům na přechodech, přehlížíjí „červenou“ na semaforech a otáčí se v nepřehledných částech silnic. (...) Řidič druhého automobilu nezastavil, aby se omluvil a vyřešil případné zaplacení škody. (...) Doufám, že pro Vás byl uvedený příklad dobrým důvodem pro určité změny v nynější pražské dopravě a že budete silnice více monitorovat a trestat ty řidiče, kteří dopravní předpisy poruší.

NEDODRŽENÍ KOMUNIKAČNÍ SITUACE, SLOHOVÉHO ÚTVARU

► PŘÍKLAD:

Jedná se o úvod a závěr písemné práce, která je koncipována jako úvaha o chování revizorů, nikoli jako stížnost.

*Stížnost dopravnímu podniku
Nevhodné chování revizorů*

Podle mého názoru si myslím, že by revizoři měli být ohleduplní, snažit se být milí a měli by dobře vykonávat svou práci, což je v dnešní době těžké. Když vidíte v televizi, v novinách, nebo to vidíte na vlastní čí, tak mi přijde, že se chovají jak kdyby byl něco víc než ostatní. (...)

Už mnohokrát jsem viděla jak kontrolují děti, kterým nebylo ani 10 let, důchodce, maminky s kočárkama, ale nikdy nekontrolovali bezdomovce a ani Romy. Já osobně proti nim nic nemám, ale jen nechápu proč někoho kontrolují a u někoho dělají, jak kdyby tam vůbec nebyli. Když už chtějí a snaží se vykonávat svou práci dobře, tak ať jsou alespoň u všech stejné podmínky.

► PŘÍKLAD:

Pisatel reaguje na jinou komunikační situaci i jiné téma. Text nelze považovat za stížnost, jedná se spíše o jakousi petici v kombinaci s úvahou. Tématem práce je alkohol za volantem a dovolávání se trestu za tento čin. Vzhledem k tomu,

že v jarním termínu MZ 2011 bylo jedno z témat „Vyšší tresty pro opilé řidiče!“, zpracování: průvodní text k petici, určený poslancům, požadující zvýšení trestů pro řidiče pod vlivem alkoholu, pravděpodobně si pisatel předem připravil práci na konkrétní známé téma, kterou se pokusil aplikovat na zadání letošní. Příprava na písemnou práci by měla spočívat i v tom, že si procvičujete strategie výstavby textů různých slohových útvarů a témat (lze použít i zadání na www.novamaturita.cz). Pokud si však napíšete práci předem a pouze ji mírně upravíte podle zadání, velmi riskujete, že nesplníte požadavky na splnění daného zadání.

Stížnost dopravnímu podniku

V dnešní době jsou řidiči čím dál horší. Před řízením už je nezastaví vůbec nic. Ani to, že si po obědě dají 2 piva nebo 4 dcl dobrého vína. Za volant se už bohužel dostávají i návykové látky. Úcta k české policii nebo dopravním předpisům upadá. A to by se mělo změnit. Lidé by si měli uvědomit, že svým jednáním mohou někoho zranit nebo ho dokonce zabít.

Povolání policisty je nadměru těžké a zodpovědné. Představte si mladou slečnu, která vede po svém boku své dvouroční dítě. Jdou po chodníku a ani jedna si nemůže být jistá, že je v poledne nesrazí žádný opilý řidič.

(další odstavce pisatel věnuje stresu u řidičů a důležitosti posílení policejních hlídek)

My občané chceme mít na ulici bezpečno a hlavně chceme spravedlivý trest těm, co poruší dopravní předpisy. Ať už řídí opilý politik a nebo obyčejný opilý člověk. Jak se říká: „Na všechny stejným metrem.“

NEVHODNÝ ÚVOD PRÁCE

▶ PŘÍKLAD:

Vzhledem k zadání se jedná o nevhodný úvod textu, celý první odstavec pisatel věnuje důvodům, které ho vedou k sepsání stížnosti, text spíše připomíná úvod do vypravování, teprve poté následuje samotná stížnost – bez náležitých údajů. V žádném zadání se nevěnujte vysvětlování, proč jste si vybrali téma aj, nezapomínejte, že se hodnotí celkové vyznění textu.

Každý den jezdím do školy autobusem, kde zastávku mám hned před svým domem. Nikdy jsem neměl žádný problém s řidičem autobusu, až do doby, kdy začal jezdit nový autobusový řidič, který je nesympatický, neumí se chovat k cestujícím, je sprostý a hodně lidí na něho podává stížnost. Řekl jsem si, že taky napíšu stížnost dopravnímu podniku.

Dobrý den. Chtěl bych si stěžovat na jednoho řidiče autobusu, který je u vás zaměstnaný. (...)

NEVHODNÝ ZÁVĚR PRÁCE

► PŘÍKLAD:

V tomto případě se jedná o nevhodnou stylizaci závěru písemné práce s četnými syntaktickými i pravopisnými chybami.

(...)
Myslím, že v této Naší stížnosti bylo napsáno vše, co nám leželo na žaludku. Prosím, berte tento dopis vážně, tyto problémy jsou velmi důležité nejen pro Naši generaci. Doufáme, že tyto problémy vezmete na uvážení.

*Děkujeme za pochopení
Zastupitel skupiny mladých studentů
Elíška Gráfová*

ZVOLENÁ SLOVNÍ ZÁSoba NEODPOVÍDÁ ZADANÉ KOMUNIKAČNÍ SITUACI

► PŘÍKLAD:

Vždy si uvědomte, na jakého adresáta se obracíte. Výběr slov a výrazů, které mohou být vhodné ve vypravování, se nemusejí hodit (a většinou ani nehodí) do textu oficiálního charakteru.

(...) Bohužel když pan řidič otevřel dveře od autobusu, tak jsme se s přítelkyní a dalšími lidmi zalekly s kým pojedem takovou vzdálenost z Prahy do Krkonoš. Za volantem seděl tlustý, neoholený, zpocený, ne zrovna voňavý a příjemný řidič. (...) Řekl bych, že je to velmi zlé a nechutné chování. (...) O malou chvíli později jsme opět jeli, ale bohužel to byl dále děs a hrůza. (...)

» ZADÁNÍ 8

PODLE ČEHO POZNÁTE, ŽE VÁS RODIČE MAJÍ RÁDI?

VÝCHOZÍ TEXT

Klárka (9 let): Když mě obejmou a dají mi pusu na čelo nebo mi něco mimodělně dovolí. Třeba když chci jít na počítač, tak místo hodiny tam můžu být hodinu a půl nebo i dýl.

Klára (10 let): Já to poznám tak, že když se s mamkou objímáme, tak se jí klepe pravá ruka.

Vojta (10 let): Můžu se svěřit s něčím osobním, s čím bych se nesvěřil asi nikomu jinému.

Florián (7 let): Nedávno jsem se ptal táty na něco, tak on mi to hezky vysvětlil.

(Magazín Dnes 5. 5. 2011)

Zpracování: úvahový text vycházející z odpovědí dětí uvedených ve výchozím textu

V úvaze máte představit svůj pohled na danou problematiku, nestačí tedy, když pouze opíšete myšlenky z výchozího textu. Vaše práce by se v tomto případě měla týkat vztahu rodičů a dětí, lásky rodičů k dětem a projevů této rodičovské lásky.

✘ ČEHO SE VYVAROVAT:

NESPLNĚNÍ TÉMATU

► PŘÍKLAD:

Tématem této práce je charakteristika současné mladé generace a nové trendy ve výchově.

V dnešní době je mnoho dětí, kteří nejen že o svých rodičích nemluví pěkně, ale také k nim nechovají takovou úctu, kterou si zaslouží.

Myslíte si, že dnešní dítě má větší nároky, než tomu bylo v dřívějších dobách? Je dnešní mládež příliš komplikovaná a náročná? Položme si ruku na srdce a pokusme se zamyslet nad tím, jak moc se doba změnila a čím jsou dnešní děti nejvíce ovlivněny? (...)

► PŘÍKLAD:

V tomto případě se pisatel zaměřil na rozdílné vnímání dětí a dospělých.

(...) Těžko asi můžeme od šestiletého předškoláka, že napíše obsáhlou knihu o vztahu s matkou. Pohled osoby tohoto věku by rovněž byl značně zkreslen momentálním rozpoložením. Starší jedinci mají už sice větší nadhled, ale jejich vyjádření k dané problematice připadají dospělým často docela úsměvná a povrchní. Při hlubším zamýšlení však mnozí „dospěláci“ objeví někdy až téměř revoluční myšlenky. Děti totiž uvažují rozdílným způsobem a mnohdy se jim podaří trefně vystihnout věci, nad kterými si plnoletí lámou hlavu. Či snad dokonce vypíchnout skutečnost, kterou starší už ani nevnímají a nedokáží ocenit.

Musí být ovšem zmíněno, že v mnoha oblastech jsou nezletilí skutečně značně naivní a jejich názory scestné. Alespoň je to tak vnímáno ve světě dospělých. Obvykle ale zůstane jen u myšlenek, protože na převedení do praxe chybí nástroje a prostředky.

Zajisté se najdou mnozí, kteří o mladších lidech řeknou, že nic nechápu. Hlavně u osob útlého věku je samozřejmě těžké paušalizovat, neboť určitou roli zde sehrává i mentální vyspělost konkrétního jedince. Osobně se domnívám, že obzvláště v oblasti rodinných vztahů je vhodné čas od času vyslechnout připomínky i těch nejmladších.

► PŘÍKLAD:

Tématem této práce jsou porody a jejich vliv na vývoj jedince.

Nejspíš nikdo nepochybuje, že naším nejdůležitějším a nejzásadnějším životním úkolem je plodit děti. Každým dnem se narodí tisíce miminek, které prahnou po mateřské lásce a mléku. (...)

Zamysleme se nad tím, jak přichází nový člen do rodiny. Není porod právě ten nejdůležitější a nejzásadnější moment, kdy bychom měli svému dítěti ukázat, že ho máme rádi? Já osobně bych si přála narodit se do příjemné, krbem vytápěné místnosti, která je osvětlena pouze svíčkami a provoněná éterickými oleji. (...)

Hlavně bych se chtěla zotavovat z náročného porodu v blízkosti maminky a v prostředí, které bych dobře znala už z prenatálního stavu.

Jsem si jista, že takové péče by mi v porodnici nikdo neposkytnul. Proto bych si přála, aby se každá matka ještě jednou zamyslela, zda-li udělala pro své dítě opravdu „to nejlepší“.

NEDODRŽENÍ KOMUNIKAČNÍ SITUACE A SLOHOVÉHO ÚTVARU

► PŘÍKLAD:

Tato písemná práce nespňuje požadavky kladené na úvahový text, jedná se o text publicistického stylu, který obsahuje reportážní prvky.

Toto téma jsem si vybrala poté, co jsem s mojí kamarádkou navštívila Základní školu v Klatovech, kde jsme dělali anketu pro děti s otázkou „jak poznáte, že vás rodiče mají rádi“? (...) Toto téma a názory dětí nás velmi lákaly a proti jsme hned druhý den vyrazili.

Je středeční odpoledne a my vcházíme na Základní školu v Plánické ulici. Svítí slunce, a proto i my doufáme, že názory dětí budou těž optimistické. Začli jsme tedy ve čtvrté třídě. Vešli jsme do třídy, představili jsme se a začli jsme pokládat dětem naši otázku. (...)

► PŘÍKLAD:

I v této práci se objevují reportážní prvky, úvod textu pisatel pojal jako vysvětlení svého průzkumu.

Ve škole jsem dostala za úkol zpracovat jako seminární práci „průzkum“ nebo spíše anketu na jakékoliv téma. Byla to pro mě velká výzva, avšak dlouho mě nic nenapadalo. Až jsem se rozhodla pro téma: jak a podle čeho děti poznají, že je mají rodiče rádi.

Zaměřila jsem se spíše na děti z nižšího stupně základní školy, protože si myslím, že takové děti jsou víc upřímné. Už jsem se nemohla dočkat odpovědí.

Nastal den D a já se vypravila do místní Základní školy. Dětičky se zpočátku ke mně jen hrnuly, jejich nadšení rázem utichlo, když se dozvěděly o důvodu mé návštěvy. Mé dotazy nazvaly dokonce trapné. Trochu jsem znejistila. Nakonec se přeci jen našlo pár dobrovolníků, konkrétně 4 (dvě holčičky a dva chlapečci). (...)

► PŘÍKLAD:

Těžiště této práce spočívá ve vypravování zážitku, úvahový postup je lehce naznačen pouze v úvodu a závěru práce.

Když jsem ještě býval malý kluk, okolo osmi let, byl jsem často bit, a domníval jsem se, že mě rodiče nemají rádi a málo mi naslouchají. Ovšem postupem času jsem měl jiný pohled na svět, na sebe a i na mé okolní prostředí.

Pamatuji si velmi dobře na jeden zážitek z dětství. To mi bylo téměř deset let. Jednoho dne jsem přišel ze školy domů a tam na mě čekalo překvapení. Dostal jsem nové jízdní kolo. (...)

Ale jednoho slunečného dne jsem se jel, jako obvykle, projet kolem rybníka a ošklivě jsem spadl na zábradlí a ani jsem neměl chrániče ani helmu. (...)

PRÁCE S VÝCHOZÍM TEXTEM

► PŘÍKLAD:

V tomto případě pisatel pouze opisuje výchozí text, myšlenky v něm uvedené neanalyzuje. Jediná jeho vlastní myšlenka se objevuje v závěru práce, v jednom souvětí, to je však tak minimální prostor, že nestačí k tomu, aby pisatel splnil požadavky na zadaný slohový útvar.

Každý z těchto dětí má jiné představy o tom jak ho rodiče mají rádi. Klárka 9 let ví, že když bude hodná může být děle na počítači. Vojta 10 let má určitě lepší vztah se svými rodiči. Jako lásku, kterou mu rodiče dávají na jevo bere důvěru a proto se jim může z něčím svěřit. (...)

Florián 7 let má radost z toho, že když něco nechápe může se zeptat rodičů. Ví, že vždy mu jeden z nich poradí a nebo pomůže s tím, čemu nerozumí. Táta je rád, že jeho syn chce poradit a Florián ví, že ho má velmi rád. Klára 10 let pozná, že jí má maminka ráda, už jen tím, když jí obejmě, že se jí rozklepe ruka. Určitě jí to dělá radost a může se to takhle dokazovat.

Myslím, že říkat dětem mám tě rád je velmi důležité a není na škodu, aby to věděli, protože budou šťastní.

✓ PRO INSPIRACI

► PŘÍKLAD PÍSEMNÉ PRÁCE, KTERÁ SPLNILA ZADÁNÍ:

Láska má mnoho podob a nabývá různé intenzity. Dalo by se také říci, že se láska časem mění, a to nejen v průběhu celé historie lidstva, ale i za život jedince. Myslíte si snad opak? dali byste přednost svému autu a nebo kuličkám z dětství? Pravděpodobně si tuto otázku položí alespoň jednou za život každý z nás.

Dospělí vnímají lásku úplně jinak. Všechno vidí realisticky, materialisticky, pesimisticky a spoustu věcí předvídají na základě zkušeností. Co když ale právě tyto zkušenosti postrádáte? (...)

Dětství je nejdůležitější etapa z celého života. Dětství je základ a máme ho po celý život hluboko uvnitř. S dětmi se musí jednat otevřeně a upřímně, ale citlivě. Každý zjistí, jak moc je život těžký. Ale právě hluboko uvnitř jsme všichni stejní, jen malé vystrašené děti toužící po lásce, pravdě a upřímnosti. (...) Síla je v opoře a důvěře. Pouze ucelená rodina je šťastná rodina, která pomůže překonat i některé obzvláště těžké životní situace.

» ZADÁNÍ 9

JAK BY MĚL VYPADAT MŮJ PRVNÍ VŮZ

Zpracování: referát o možnostech výběru prvního auta

Pokud si vyberete referát, je vaším úkolem podat adresátovi základní a přehledné informace o dané problematice. Vzhledem k tomu, že v tomto konkrétním uvedeném zadání není přesně vymezen adresát, můžete se obracet k libovolnému adresátovi. Můžete se ale setkat i s typem zadání, v němž je uvedeno, komu má být informace určena (např. referát žákům 9. tříd, referát určený široké veřejnosti apod.). Podle adresáta pak víte, jakým způsobem máte text stylizovat, jaké jazykové prostředky volit apod.

✗ ČEHO SE VYVAROVAT

NEDODRŽENÍ KOMUNIKAČNÍ SITUACE A SLOHOVÉHO ÚTVARU

► PŘÍKLAD:

Tento text nelze považovat za referát, jedná se spíše o úvahu na téma, co pro pisatele znamená mít auto. Informace o autě nejsou vzhledem k zadanému slohovému útvaru dostačující, pisatel pouze uvádí, že auto má mít motor, kola, karoserii.

Každý kluk si už v dětství představuje, až jednou bude řídit. Je to činnost jak mužská, tak i ženská, ale muži k řízení automobilu mají větší sklony. Automobil se stává součástí celého života. (...)

Také většina kluků se těší na své první auto. Je to taková první mužská láska. Ženy toto neumí pochopit, ale je to tak. A každý tu svoji lásku má jinou. (...) Co je ale samozřejmostí, auto by mělo mít tyto hlavní části. Mělo by mít motor, celou řadu příslušenství k motoru, čtyři kola a karoserii. (...) Můj názor na první automobil je následující. Nepotřebuji automobil, abych zlepšil svůj vzhled, aby se na mě lidé dívali jinak. (...) Auto je jenom auto, v životě jsou mnohdy sice důležitější věci, než je auto. Nehrajme si na někoho, kdo nejsme.

► PŘÍKLAD:

Tato písemná práce neodpovídá základním požadavkům kladeným na referát, pisatel naopak zpracoval vypravování o tom, jak dělal autoškolu a poté si šel vybrat svůj vůz.

Za dva týdny mi bude osmnáct let. Bude to převeliká oslava, ale nejvíc se těším na to, že mi rodiče jako dar zaplatili autoškolu. Moc jsem se těšil. Už se nemohu dočkat, až pojedu v opravdovém autě. Nebude to jako ve hrách nebo v simulátoru, ale bude to skutečně a reálné. Blížil se první den mé jízdy. Sice jsem byl trošku nervózní, ale nadšení bylo silnější. Jízda dopadla skvěle a ty ostatní také. Než se nadálo, byl čas na závěrečnou jízdu a testy. Dal jsem to napoprvé, takže jsem si šel vyřídit řidičák a do měsíce jsem ho měl. Každý mi gratuloval a já byl na sebe hrdý. (...)

Jednoho dne jsme to šli s otcem probrat. Otec říkal, že když měl on první auto, byl to trabant. Jenže to byla jiná doba, teď je doba moderní. (...) Šli jsem do autobazaru a já se díval po autech. Každé vypadalo dobře, ale nemohl jsem se rozhodnout, které si vzít.

✓ PRO INSPIRACI

► PŘÍKLAD PÍSEMNÉ PRÁCE, KTERÁ SPLNILA ZADÁNÍ:

Rostoucí nabídka nových i ojetých vozů neustále rozšiřuje varianty výběru. Jak bych se v současnosti rozhodoval a na jaké aspekty bych se zaměřil?

1/ Poměr ceny a výbavy vozidla. Nevybíral bych si vůz nápadně levný. Ačkoli jeho design i výbava oslňují, především automobily značky Ssang Yong nebo Dacia navštíví po letech servis velmi často. Naopak předražené vozy mohou nabýt polovinu své hodnoty pouze z důvodu renomované značky.

2/ Prostor a úspornost. Velký automobil představuje komfort při cestování. Avšak vyšší a těžší automobil znamená také vyšší spotřebu. S tím souvisí i výběr motoru. Moderní přeplňované vznětové jednotky vykazují dle mého názoru ideální vlastnosti. Jejich mohutná síla není vykoupena vysokou spotřebou.

3/ Bezpečnost. Většina moderních vozů se může chlubit množstvím airbagů. Mezi prvky aktivní bezpečnosti však řádíme i např. barvu. Pravidlo „Dobře vidět a být viděn“ pomohlo zachránit už mnoho lidských životů.

Budu-li vycházet z těchto bodů, zvolím si své první auto ze segmentu střední třídy. Mému výběru by odpovídala např. vozidla značky Ford Focus, Škoda Octavia nebo Volkswagen Golf.

» ZADÁNÍ 10

PALAČINKY, SLADKÉ I SLANÉ

VÝCHOZÍ TEXT

1 litr mléka, 2 až 4 vejce, špetka soli, 40 dkg hladké mouky, ½ lžičky kypřicího prášku, 1 až 2 lžičky cukru (není nutný, podle chuti), olej na smažení

(Naše kuchařka)

Zpracování: popis pracovního postupu na základě výchozího textu určený do časopisu o vaření Velký gurmán s cílem zaujmout čtenáře

Toto zadání vyžaduje, nejen abyste vytvořili popis pracovního postupu, ale abyste také text zasadili do rámce stanovené komunikační situace (má být určen do časopisu Velký gurmán s cílem zaujmout čtenáře). Při koncipování textu už byste tedy měli počítat s adresátem, pro kterého bude popis pracovního postupu určen, můžete využít např. různé kontaktné jazykové prostředky a další prvky publicistického stylu.

✘ ČEHO SE VYVAROVAT

NEDODRŽENÍ TÉMATU

► PŘÍKLAD:

Zabijačkové pochoutky

Jelikož se dnes propaguje hlavně zdravé jídlo, zapomíná se trochu na staročeské pochoutky, jako jsou např. jetrnice, jelítka a tlačěnka. Rád bych vám proto nabídl recept s pracovním postupem na výrobu těchto specialit.

Budeme potřebovat 1 vepř. hlavu (2 půlky), housky, plíce, srdce, jazyk, kůže, střevní sádlo, krev, střívka, tlačenková střeva, špejle a provázek (tenký). (...)

NEDODRŽENÍ KOMUNIKAČNÍ SITUACE

► PŘÍKLAD:

Popis pracovního postupu má být i návodem, jak se má daná činnost dělat, měli byste se tedy snažit vytvořit text tak, aby adresát mohl postup podle vás zopakovat a dojít k očekávanému výsledku. V tomto případě není ironie na místě, úkolem zadání nebylo napsat fejeton, ale recept, který by mohl být zveřejněný v časopise tak, jak bylo určeno zadáním.

Na plechový pekáč (čím větší, tím lepší, ale maximálně takový, aby se nám vešel do trouby) rozlijeme jeden litr mléka. Poté do pekáče přidáme dvě až čtyři vejce (syrová, naměkko ale i natvrdo, prostě podle toho, jak kdo má vejce rád). (...) U tohoto přidávání však pozor, protože se nejprve musíme podívat do naučného slovníku, kolik kilogramů soli špetka znamená.

Když máme všechny tyto ingredience v pekáči, vezmeme si na pomoc ruční šlehač a ochranné brýle a vše důkladně rozšleháme. Zbytky směsi (ty co nám ještě zůstaly v pekáči) vložíme do trouby a budeme je péct cca jednu hodinu. (...)

✓ PRO INSPIRACI

► PŘÍKLAD ÚVODU PÍSEMNÉ PRÁCE, KTERÁ SPLNILA ZADÁNÍ:

Nevíte, čím potěšit své blízké v následujících letních večerech? Přemýšlíte, co uvařit dětem k večeři? Chcete překvapit na zahradní párty nějakou lahůdkou? Nemusíte trávit hodiny a hodiny v kuchyni ani kupovat drahé a cizokrajné ingredience. Vsaďte na osvědčené a chutné palačinky. Jejich příprava je rychlá, snadná a s naším receptem ji zvládne opravdu každý.

Co budeme potřebovat? (...)

Doufáme, že publikované informace byly užitečné, a přejeme hodně štěstí při psaní maturitní písemné práce z českého jazyka.

Autorky publikace

www.novamaturita.cz

Centrum pro zjišťování výsledků vzdělávání – CERMAT

Jankovcova 933/63, Praha 7

tel.: +420 224 507 507

e-mail: info@novamaturita.cz